

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003903

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-07-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мухін Валерій Анатолійович

2. Valerii A. Mukhin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Колесні та гусеничні транспортні засоби

Місце роботи здобувача: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15714

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.01.75, 06.35.51, 06.71.07, 06.81.12

Тема дисертації:

1. Механізм підвищення показників економічної ефективності розвитку галузі рослинництва в умовах невизначеності.

2. Organizational and Economic Mechanism for Enhancing the Economic Efficiency of Crop Production Development under Conditions of Uncertainty.

Реферат:

1. Робота є завершеним комплексним дослідженням, метою якого є обґрунтування теоретико-методичних положень і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного механізму підвищення економічної ефективності розвитку галузі рослинництва в умовах невизначеності. Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретико-методичних засад оцінювання впливу чинників маркетингового середовища на функціонування рослинництва та обґрунтуванні організаційно-економічного механізму підвищення його економічної ефективності. Об'єктом дослідження є процес формування та підвищення економічної ефективності розвитку галузі рослинництва в умовах невизначеності, а предметом – сукупність теоретичних, методичних і практичних положень щодо оцінювання впливу маркетингового середовища та формування відповідного механізму. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять положення економічної теорії, аграрної економіки,

менеджменту та маркетингу. Використано методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, економіко-статистичного аналізу, групування, порівняння, систематизації, узагальнення, економіко-математичного моделювання, зокрема квартильного та кореляційно-регресійного аналізу, а також графічний і абстрактно-логічний методи. Обґрунтовано доцільність розгляду маркетингового середовища галузі рослинництва як самостійної системи зовнішніх і внутрішніх чинників, що визначають напрями її розвитку та економічну ефективність. Удосконалено підхід до його дослідження шляхом переходу від рівня окремого підприємства до галузевого рівня. Запропоновано періодизацію розвитку рослинництва України у 2010–2024 рр. з урахуванням інституційних трансформацій, пандемічних обмежень, наслідків повномасштабного вторгнення та змін у статистичному забезпеченні. Проведено комплексний аналіз структурно-динамічних змін у галузі рослинництва України. Встановлено трансформації структури сільськогосподарського виробництва, тенденції розвитку основних культур, особливості функціонування різних категорій господарств та адаптації галузі до зовнішніх шоків. Доведено провідну роль рослинництва у формуванні валової продукції сільського господарства, експортного потенціалу та продовольчої безпеки держави. Оцінено вплив економічних, соціально-демографічних, інвестиційно-інноваційних і природно-географічних чинників. Встановлено, що ключове значення мають цінова кон'юнктура аграрного ринку, рівень інвестицій, інноваційна активність, ресурсний потенціал, демографічні процеси та природно-кліматичні умови. Обґрунтовано визначальну роль капітальних інвестицій, технологічного оновлення, модернізації матеріально-технічної бази та впровадження інновацій у забезпеченні продуктивності, конкурентоспроможності й економічної стійкості галузі. Досліджено вплив природно-географічних чинників на урожайність основних культур та ефективність використання земельного потенціалу. Підтверджено, що природно-кліматичні умови залишаються одними з найвагоміших детермінант виробничих результатів і економічної результативності рослинництва. На основі квартильного моделювання досліджено структурну трансформацію продуктивності основних культур у Харківській області з 1995 р. Побудовано матриці переходів між групами продуктивності, що дало змогу визначити напрями структурних змін, оцінити стабільність результатів і виявити довгострокові тенденції урожайності. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу розроблено систему економіко-статистичних моделей формування ефективності виробництва зернових, зернобобових культур і сояшнику. Кількісно оцінено вплив витрат на урожайність, залежність собівартості від продуктивності, закономірності формування виручки, прибутку та рентабельності. Розроблено організаційно-економічний механізм підвищення економічної ефективності розвитку рослинництва в умовах невизначеності, що поєднує цілі, принципи, функції, інструменти, важелі та організаційно-економічні заходи адаптивного управління. Його відмінністю є узгодження стратегічних цілей розвитку галузі з адаптацією до зовнішніх шоків, підвищенням продуктивності, конкурентоспроможності та економічної стійкості. Практичне значення результатів полягає в можливості використання запропонованих положень, моделей і рекомендацій аграрними підприємствами, органами державної влади та місцевого самоврядування під час формування стратегій розвитку рослинництва, підвищення ефективності використання ресурсів, удосконалення управління й адаптації до невизначеності. Результати також можуть застосовуватися в освітньому процесі закладів вищої освіти економічного та аграрного профілю.

2. The dissertation is a completed comprehensive study aimed at substantiating theoretical and methodological provisions and developing scientific and practical recommendations for the formation of an organizational and economic mechanism to improve the economic efficiency of the crop production sector under uncertainty. The scientific novelty of the results lies in advancing the theoretical and methodological foundations for assessing the influence of marketing environment factors on crop production and substantiating an organizational and economic mechanism for improving its economic efficiency. The object of the research is the process of forming and increasing the economic efficiency of the crop production sector under uncertainty. The subject is a set of theoretical, methodological, and practical provisions for assessing the influence of the marketing environment and forming the relevant mechanism. The theoretical and methodological basis of the study comprises the principles of economic theory, agricultural economics, management, and marketing. The research employed analysis and synthesis, induction and deduction, economic and statistical analysis, grouping, comparison, systematization,

generalization, economic and mathematical modelling, including quartile modelling and correlation and regression analysis, as well as graphical and abstract-logical methods. The study substantiates the expediency of considering the marketing environment of the crop production sector as an independent system of external and internal factors that determine its development and economic efficiency. The approach to its examination was improved by shifting from the individual enterprise level to the sectoral level. A periodization of the development of crop production in Ukraine during 2010–2024 was proposed, taking into account institutional transformations, pandemic restrictions, the consequences of the full-scale invasion, and changes in statistical support. A comprehensive analysis of structural and dynamic changes in Ukraine's crop production sector was conducted. Transformations in the structure of agricultural production, trends in the development of major crops, the functioning of different categories of farms, and the sector's adaptation to external shocks were identified. The leading role of crop production in generating gross agricultural output, export potential, and national food security was demonstrated. The influence of economic, socio-demographic, investment and innovation, natural and geographical factors was assessed. Agricultural market prices, investment levels, innovation activity, resource potential, demographic processes, and natural and climatic conditions were found to be the key determinants. The decisive role of capital investment, technological renewal, modernization of the material and technical base, and innovation in ensuring productivity, competitiveness, and economic resilience was substantiated. The influence of natural and geographical factors on the yields of major crops and the efficiency of land-resource use was investigated. It was confirmed that natural and climatic conditions remain among the most significant determinants of production outcomes and the economic performance of crop production. Using quartile modelling, the structural transformation of the productivity of major crops in Kharkiv Region since 1995 was examined. Transition matrices between productivity groups were constructed, making it possible to identify structural changes, assess the stability of results, and reveal long-term yield trends. Correlation and regression analysis was used to develop a system of economic and statistical models of the efficiency of grain, legume, and sunflower production. The effects of production costs on yields, the dependence of unit costs on productivity, and the patterns of revenue, profit, and profitability formation were quantitatively assessed. An organizational and economic mechanism for improving the economic efficiency of crop production under uncertainty was developed. It integrates objectives, principles, functions, instruments, levers, and organizational and economic measures of adaptive management. Its distinctive feature is the alignment of the sector's strategic development goals with adaptation to external shocks and improvements in productivity, competitiveness, and economic resilience. The practical significance of the results lies in the possibility of applying the proposed provisions, models, and recommendations by agricultural enterprises, public authorities, and local governments when formulating crop production development strategies, improving resource-use efficiency, enhancing management, and adapting to uncertainty. The results may also be used in the educational process of higher education institutions specializing in economics and agriculture.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0121U110008

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мухін В. А. Вплив окремих чинників макросередовища на розвиток галузі рослинництва. Економічний аналіз. 2025. Т. 35, № 4. С. 574– 581. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.04.574>.

- Мухін В. А. Розвиток рослинництва в Україні в контексті інституційної перебудови та зовнішніх шоків. Журнал з менеджменту, економіки та технологій. 2025. № 3. С. 142-156. DOI: 10.69803/3083-6034- 2025-3-142.
- Мухін В. А. Трансформація концепції маркетингового середовища від підприємства до галузі: методика дослідження впливу на розвиток рослинництва. Журнал з менеджменту, економіки та технологій. 2025. № 4. С. 187-197. DOI: 10.69803/3083-6034-2025-4-187.
- ектору економіки України в умовах шоків, ризиків і невизначеності. Економічний аналіз. 2025. № 3. С. 733-746. DOI: 10.35774/econa2025.03.733
- Ломовських Л.О., Єфремова Н.О., Мухін В.А. Організаційно- економічний механізм реалізації інвестиційно-інноваційного потенціалу аграрного сектору. Економіка та суспільство. 2026. № 84. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-88>
- Lomovskykh L., Yefremova N., Mukhin V. The Current State of Agribusiness in Ukraine: Problems and Prospects for Development. The Resilient Organization: Sustainable Strategies for Crisis and Change. India. AKG Global Support Services (OPC) Private Limited. 2026. P. 20-46
- Мухін В.А. Діджиталізація як інструмент стратегічного управління маркетинговою діяльністю підприємств рослинницької галузі. Нові горизонти 13 розвитку бізнесу в умовах сучасних викликів. Можливості та механізми підтримки бізнесу в умовах європейської інтеграції [Електронний ресурс] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. здоб. вищ. освіти і мол. вчених, 26 квітня 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 51-53.
- Мухін В.А. Роль інновацій у підвищенні економічної ефективності рослинництва в умовах невизначеності. Технічний прогрес в АПВ [Електронний ресурс] : матеріали XIX Міжнар. наук.-практ. конф., 21-22 травня 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків. 2024. С. 452-453.
- Мухін В.А., Гусейнзаде Тевеккуль Самідхан огли. Форсайт як інструмент стратегічного управління економічною стійкістю в умовах невизначеності. Матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет- конференції «Пріоритети розвитку фінансів, менеджменту та маркетингу: традиції, моделі, перспективи», м. Київ, 27 травня 2025 р. С. 69-70.
- Мухін В.А. Методичні засади періодизації розвитку сільського господарства України в умовах невизначеності. Управління розвитком соціально-економічних систем [Електронний ресурс] : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., 5-6 березня 2026 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2026. С. 106-107.
- Мухін В.А. Вплив природно-географічного чинника макросередовища на економічну діяльність. South Asian innovation hub: digital transformation and sustainable development. Proceedings of International Scientific and Practical Conference. April 17 2026 in Universiti Malaya, Kuala Lumpur, Malaysia. Prague: Publishing house Education and Science s.r.o. 2026. С. 64-67. <https://doi.org/10.65237/1-5-2026-5>
- Мухін В.А. Моделювання економічної ефективності розвитку галузі рослинництва в умовах невизначеності. Глобальні економічні трансформації та цифрові інновації в бізнесі [Електронне видання]: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф., 15 травня 2026 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків. 2026. С. 233-234.
- Мухін В. Вплив виробничих витрат на урожайність зернових і зернобобових культур у сільськогосподарських підприємствах. Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції [За ред. Ю.Губені, І Яціва, Н.Райтер], 27 травня 2026 р. Львів: ЛНУВМБ ім. С. З. Гжицького, 2026. С.182-184
- Мухін В.А. Механізм формування економічної ефективності виробництва продукції рослинництва: результати економіко-статистичного моделювання. Євроінтеграційний вектор розвитку агроєкосистем в Україні: глобальні виклики та перспективи [Електронне видання]: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 4 червня 2026 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків. 2026. С. 166-168.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U110008

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ломовських Людмила Олександрівна

2. Lyudmila A. Lomovskikh

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Івашків Ірина Миколаївна

2. Iryna M. Ivashkiv

Кваліфікація: к. е. н., с.н.с., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8135-8260

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00704273

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Івано-Франківськ, 76014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Орел Анна Миколаївна
2. Anna M. Orel

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0823-3346

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет технологій та дизайну

Код за ЄДРПОУ: 02070890

Місцезнаходження: вул. Мала Шияновська, Київ, 01011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Антощенко Віталіна Володимирівна
2. Vitalina V. Antoshhenkova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пономарьова Марина Сергіївна
2. Maryna Ponomarova

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8463-821X

Додаткова інформація: webofscience.com/wos/author/rid/R-3794-2016;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57731588500>; <https://sciprofiles.com/profile/2898294>

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Онегіна Вікторія Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Онегіна Вікторія Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Міненко Софія Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна